

Țara Noastră

DIRECTOR: OCTAVIAN GOGA



ANUL VI

Nr. 46

15 NOEMVRIE

1925

În acest număr: *Mâna tare* de Octavian Goga; *Cocora*, poezie de D. Ciurezu; *La deschiderea anului universitar* de I. Petrovici; *România atacată* de Leon Donici; *Propaganda bolșevică* de N. Lupu-Kostaki; *Costaforismul* de V. Russu-Șirianu; *Organizarea proprietăților* de Ion Iacob; *Expozeul ministrului nostru de Externe* de J. Paleologu; *Gazeta rimată: La colivie...* de Iancu Pășărarul; *Insemnări*: *Dinasticism cu condiții*; *Provocări inutile*; *Simplă întrebare*; *Max Goldștein și literatura*; *Di Csicso minte*; *Povestiri cu tâlc*; *Reviste care mor*, etc. etc.

CLUJ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA: PIATA CUZA VODĂ No. 16

Un exemplar 10 Lei

Țara Noastră



Mâna tare

Cuvântarea rostită deunăzi la Pălat de către generalul Avereșcu, cu prilejul prânzului oferit de Rege cavalerilor ordinului Mihai-Viteazul, a avut darul să tulbure din nou liniștea gazetelor din Capitală care-și iau inspirația cotidiană dela zăpăceala cu două capete a partidului național.

A fost deajuns ca fostul comandant de oștire să afirme în cuvinte lapidare rostul armatei la noi, ca honigmanii să-și ia aiere de Rebeca despletite cu tânguire de două ori pe zi. Protestarea lor e mare. Simpla constatare, că armata e suprema cheazășie a ordinii din țară le-a dat emoții și i-a enervat din cale-afară. Imaginația colorată le-a trezit probabil viziuni inoportune, le-a scormonit senzații retrospective de pe vremea Nemților, și i-a făcut să tresară în fața primejdiilor viitoare. Pe la colțuri de gazetă, prin batjocuri și injurături, cu trivialități de limbaj sau cu caricaturi rânjitoare, neastâmpărații pești de cerneală se sbat neconținți. Cum spuneam și în alte rânduri înțelegem ponosul lor în materie și-l tratăm cu blândă indulgență. Nu ne mirăm că s'au sburlit și de astădată, că i-au contestat Generalului până și dreptul de-a vorbi în numele foștilor săi combatanți și că s'au declarat pentru armată numai acolo la frontierele țării... Toate aceste sunt ieremiade vechi ca zidurile Ierihonului. Fiți siguri, că vor răsună înainte până va mai fi o balonetă pe pământ și-o fărămitură de concepție națională a omenirii. Ele nu mai impresionează. Să le înregistrăm deci, și să trecem mai departe...

Cine s'a scâncit însă ca mușcat de șarpe e d. N. Iorga. Fostul apostol de-atunci e în plină erupțiune și face urât în toate părțile. La gazetă, în cele șapte rânduri pe care le strănută în fie-care seară,

a dat alarma. La Galați, după friptură, a blestemat cumpănit „cu tristeță și cu hotărâre ca să fie auzit ori-unde”. Nici pe bătrânul dramaturg nu-l aranjază armata de loc. Și dânsul are oroare de „mâna tare” și dânsul vede o „provocare” nemaipomenită în cele spuse la Palat. Spectrul „dictaturii” îl scutură de umeri cu ghiare de fier. Sărmanul om de de cauciuc, paraponul lui e perfect explicabil. Ca psihologie, venind vorba de frică și cutremur, tipograful dela Văleni prezintă exact aceleași fenomene ca și blumenbergii pe care-l patronează. Biograful de mâine va avea mult de furcă, silindu-se să-i lămurească nevrozele și să-i salveze măcar o fațadă tolerabilă de câte ori viața i-a cerut să-și legitimizeze barba și cu un dram de bărbăție. În această chestiune se pot spune destule amintiri cu haz, pentru a se zugrăvi definitiv portretul unui om, care prin curajul lui nu va tulbura niciodată apa în țara românească. (Dacă e nevoie, și subsemnatul se declară gata ori-când să contribuie cu un capitol vesel de verificări personale pentru a ilustra ipersensibilitatea șefului). E la mijloc, deci, o necontestată înrudire de temperament care-l predestinează pe eminentul autor al atâtor piese vitejești să meargă pe acelaș drum cu noii săi tovarăși de câte ori o încruntătură de sprâncene se ivește pe orizont.

În afară însă de-această belea, cum am zice nativă, dl Iorga are serioase motive de natură politică să se împotrivescă ideii de ordine. Ipostazul în care se găsește acum îi indică o atitudine de ostilitate deschisă la adresa armatei. Valul cel mai proaspăt de demagogie în care s'a rătăcit nu suferă, se știe, chipiul militar. De altă parte își dă seama că în situația actuală de intervertire a tuturor valorilor nevoia de-o mână tare se resimte tot mai mult la fie-ce pas. Țara, sbuciumată de agitatori profesioniști, sguduită în lung și în lat pe urma nenumăratelor tendințe subversive radiate sau din laboratorul de peste Nistru său din creerul de găină al atâtor inconștienți, țara în prima ei perioadă de consolidare se cere să fie stăpânită în sfârșit într'o liniște normală care poate rodi binefacerile unei munci spornice. Numai prin restabilirea spiritului de autoritate care s'a destrămat în vremea din urmă se poate închipui posibilitatea de-a întrona în conștiința publică o reală tablă a valorilor.

Ei bine, într'o asemenea configurație, ce e mai firesc, decât ca în mod rațional ori-ce cap limpede să-și deie seama de rolul armatei ca factor de căpetenie pentru viitorul apropiat. Ca să păzească ordinea dinlăuntru și să creleze aici o atmosferă potrivită cu țința ce urmărim, e necesar un guvern care să nu nesocotească importanța oștirii. Poate fi prezidat un astfel de guvern de d. N. Iorga, care pe lângă alte metehne în faza lui actuală de evoluție galopează spre prietenii steagului roșu, oploșiți pela redacțiile din Capitală? Evident că nu! De-aceia anatema pe care-o asvârle, cu vreme și fără vreme, glasul răgușit al neputinții și toată gama desnădăjduită a îndrăzneților verbale. *Hinc illae lacrimae...*

Și cu toate aceste, mâna tare va veni, ca să smulgă din prăvălire viața noastră publică.

Un sentiment de ușurare anonimă va primi redeşeptarea morală ce se va naște din primele clipe ale schimbării. Inviorată mulțimea sănătoasă se va scutura de toropeală și noul regim își va găsi contactul cu tradițiile zilelor de glorie peste care scribi interesați au așternut un văl de uitare vinovată. Multe se vor schimba atunci, chiar și rotativele din București vor tipări cântecul cel nou dictat de sfânta frică pe care o inspiră totdeauna ori-ce epocă de înviere națională.

Cât despre d. N. Iorga?

Fiți pe pacer! Se va petrece totul discret și cu-o reciprocă bună învoire...

Convorbirile dintr'o mână tare și-o mână întinsă au fost pururi ușoare.

OCTAVIAN GOGA





COCORA

— Fântână părăsită —

Surpături de pământ galben și pietriș
Deschid valea care duce la fântâni
Și polăți de ulmi sălbateci și bătrâni,
Ascund calea răsucită 'n povârniș.

Se 'ntindea pe-aci pădurea către sat
Și-ți ieșeau în cale lupi amiaza-mare.
Spun plugarii că Novac, aci, călare,
Pe oblânc, din goana mare, s'a lăsat:

„Și-a retezat
trup de șarpe
blestemat“ ...

Două pietre la fântâna fără chei,
Unde 'n cerc de iarbă arsă joacă ieie,
Spune lumea că sunt oase de prăsele
Din baltagul rupt în două într'un stei.

Noaptea 'n miez se face 'n apă bolboroș
Și Cocora 'n fund de mълuri se aude,
Pesub ghizduri glasu-i moale cumpătrunde,
Pe când luna varsă 'n unde sânge roș:

„Mi-este gura
cuib de șarpe
și privirea
copcă turbure
de ape.

Mi-este părul
strat de lună
și iubirea
miros greu
de mătrăgună.
Cine bea
din apa mea,
își omoară
inima ...“

Si-a crescut de-atuncea satul din pământ
Și pădurea printre rariști s'a tot dus,
O maramă pune ziua din apus
Peste crucea putrezită din pământ.

D. CIUREZU





La deschiderea anului universitar*)

Un început de an școlar, întocmai ca și un început de an calendaristic și — dacă vrei — ca orice așezare de piatră fundamentală, este în genere întovărășit de nădejdi frumoase și prezintă un caracter de solemnitate, ce nu se cade a'l acoperi, ba dimpotrivă se cuvine a'l sublinia.

Nevoia de-a pune în cât mai mare lumină acest caracter de solemnitate, precum și dorința de-a ne conforma unei vechi tradiții a acestui așezământ, ne-a determinat să deschidem această ședință inaugurală c'un serviciu religios.

În conștiința mea însă această ceremonie religioasă, în pragul unei perioade de muncă științifică, mai are și altă semnificație; mai prezintă și altă valoare.

Eu unul departe de-a socoti că între năzuința religioasă și mentalitatea științifică ar exista vre-o vrăjmășie, nu cred nici măcar că sfera religioasă și cea științifică ar trăia străine și indiferente una de alta. Sunt încredințat dimpotrivă că ele se pot, nu numai acomoda prietenește, dar chiar susține reciproc, relevând pentru cazul nostru că aspirația religioasă poate da un efectiv ajutor preocupării științifice.

Emoția religioasă, ridicându-ne de-asupra grijelor mărunte și-a intereselor zilnice, face o minunată școală de abnegație și dezinteresare; deci pentru zămisirea unor stări sufletești, care sunt așa de necesare și cercetării științifice. Acel care s'a înălțat cu gândul până la Dumnezeu, este bine preparat sufletește pentru a se pune în serviciul adevărului și al științei, — uitându-se pe sine. Și putem adăoga, că numai acela va fi sortit să creeze știință serioasă, care va aduce în pasiunea studiului ceva din emotivitatea și vibrația religioasă.

În afară de aceste considerații morale, care dau un înțeles simbolic ceremoniei săvârșite astăzi, aș putea zice că dânsa mai are încă un tâlc. Scopul studiilor universitare nu este numai pregătirea pentru o specialitate, ci, dacă să poate, să facem din fiii noștri su-

*) Cuvântare rostită în aula Universității din Iași, la solemnitatea deschiderii cursurilor, în ziua de 5 Noembrie, a anului curent.

fletești oameni întregi, persoane rezistente, care să nu cadă lesne prada tuturor influențelor și-a tuturor vânturilor primejdioase. Să facem dintr'înșii, pentru a folosi o vestită distincțiune a filosofului Nietzsche: suflete de *domni*, nu suflete de robi. Din nefericire, condiția speții noastre nu ne poate lăsa această iluzie întreagă. Omul nu poate trăi fără stăpân. Însă atunci singurul mijloc de-a evita robiile grele și umilitoare, este să ne constituim de-acapul robi. Aceluia față de care, lucrul acesta nu este o scădere și umilință, anume robii lui Dumnezeu. Fiindcă așa după cum zice o veche maximă plină de înțelepciune: „Cine nu-și face din D-zeu un stăpân, acela va avea numeroși alți stăpâni.“ Iată dar și-o altă față simbolică a invocării lui Dzeu între zidurile acestei instituțiuni.

Și-acum, pentru a ne abate înspre altă ordine de idei, voi semnală că din același imbold de-a face din elevii noștri suflete tari, capabile să se guverneze singure, Senatul Universitar, călăuzit și de dorința de-a se normaliza viața universitară, a hotărât, — și asta fără a-și lua nimic din cece se poate numi o precauție sau o garanție, — încetarea ocupației militare la Universitate, odată cu începutul acestui an școlar.

Aceasta ocupație militară, care a durat tot anul trecut, n'a făcut-o nimeni de plăcere, ci a isvorât din necesitatea de-a se asigura liniștea și ordinea, care sunt cadrele indispensabile ale activității intelectuale. Neapărat că situația aceasta era departe de-a fi ideală. Ordinea nu ajunge să fie impusă, ci consimțită. Către această ordine infinit superioară ne-am îndreptat încrederea noastră, care n'a fost încă istovită de desamăgiri. Dar și această ordine mai înaltă, are trebuință de străjeri. Însă nu sub forma baionetelor care păzesc, ci a conștiințelor care veghează. Nu sentinele exterioare, ci — cum am spus — străjeri care stau neadormiți înlăuntrul sufletului și către care facem astăzi apelul nostru, domnilor studenți pentru a se crea iarăș condițiuni normale vieții universitare și culturii noastre rămase în suferință.

Oricât aş face apologia ordinei, nu pot însă trece cu vederea că ea nu reprezintă decât numai un cadru al activității intelectuale. Ceeace o constituie pe aceasta este în primul loc și mai presus de toate *munca*. Lozinca noastră în aceste momente nu poate fi decât: muncă iarăș muncă, și cât mai multă muncă!

Eu unul sunt convins de adevărul unui precept pedagogic, care deși nu e împărtășit de toți, îl socot de-o mare exactitate, anume că „numai acela dă tot cât poate, care se silește să dea mai mult de cât poate“.

Este netăgăduit că poporul nostru românesc n'a dat până astăzi tot ce poate. Lăsând la o parte vitregia vremurilor, trebuie să recunoaștem că neamul nostru așa de înzestrat sub atâtea raporturi — inteligență vie și clasică, bun simț, bunătatea inimii — nu prea strălucește prin putere de muncă, cel puțin în domeniul intelectual. Foarte numeroși la alte popoare, la noi oamenii muncitori apar ca excepțiuni. Și aceasta este și ea o cauză a rămânerii noastre în urmă. Am frecventat și eu puțin câteva universități străine din Apus. Am putut să

constat că studenții români care învață pe-acolo nu sunt cu nimic mai prejos acelor autohtoni, ba poate din potrivă. Și totuș, după câți-va ani inteligențele noastre sclipitoare se pierd în mare parte, pe când dintre străini se recrutează mulțime de savanți. Se va zice: în țările occidentale este o tradiție culturală veche, pe când la noi lipsește. Așa este. Inșă am face o greșeală dacă am crede că tradiția culturală se depune din atmosferă în suflete, fără siliinți din partea acestora. Tradiția culturală este ca un fluid care trece din generație în generație, însă nu în mod mecanic, ci prin efortul fiecărei generații de-a absorbi învățătura trecutului, pentru a o transmite îmbogățită mai departe. O astfel de operație — bine înțeles cu muncă și mai grea cu aiurea — o putem săvârși și noi, încercându-ne cu toată cunoștința înaintașilor, din țările de cultură, pentru a o trece mai departe cu pecetea sufletului nostru.

Dacă munca era necesară totdeauna, ea se recomandă mai cu seamă astăzi, în epoca de după război. Fiindcă — orice s'ar crede — dela război încoace concurența dintre popoare a căpătat un caracter și mai crâncen decât mai înainte. Leneșii nu se mai tolerează. Și un popor nu-și mai poate motiva în deajuns rostul său în lume cu pergamente istorice, ci numai în măsura în care poate să răspundă mulțumitor la întrebarea: „Ce-ai făcut tu pentru omenire, care este contribuția ta personală“?

Firește în momentul în care recomand, cu atâta stăruință, tinerimii universitare, — invocând interesele superioare ale neamului, — muncă și iar muncă, nu pot să uit paralel cu aceasta și marile obligații ale corpului profesoral. Noi trebuie să slujim ca pildă la îndeplinirea datoriilor, să fim la dispoziția studenților pentru sfaturi și îndrumări, să ne aflăm cu dânșii în cea mai strânsă legătură, fiind cu adevărat colegi academici, luptând cot la cot pentru interesele culturale care ne privesc de-opotrivă și pe unii și pe alții. Așa bunăoară iată o luptă în care trebuie să ne găsim la olaltă: lupta ca această Universitate ieșană, care prezintă atâtea lipsuri, să fie înzestrată așa cum trebuie, pentru a-și putea îndeplini nobila și marea ei misiune. A fost un lucru foarte regretabil, că acest vechiu așezământ a fost neglijat aproape de toate guvernele. Înainte de război, această Universitate era chiar socotită ca un lux costisitor și în modurile acesta se argumenta abandonarea în care era lăsată. Aș vrea să știu dacă astăzi mai poate să invoace cineva această considerație, — contestabilă chiar și altădată? Dacă în trecut Universitatea noastră apărea ca o candelă pioasă aprinsă la icoanele unei capitale părăsite, astăzi ea trebuie să devie reflectorul puternic, care să împrăștie cultura românească, mai ales acolo unde negurile nu sunt încă risipite, în jumătatea de Moldovă dintre Nistru și Prut.

Am stăruit — ilustrând c'un mare exemplu — asupra solidarității care ar trebui să domnească între studenți și profesori, mergând până la constituirea unui singur corp academic care să-i cuprindă pe unii și pe ceilalți. Schițând acest tablou de armonie idilică n'am trecut totuș cu vederea limitele fatale ale acestei contopiri. N'am uitat

că fiecare generație, fiecare rând de oameni, își are năzuințele lui aparte, că tocmai aceasta determină progresul, care se produce prin ceea ce se schimbă și se primenește cu fiecare generație nouă. Pentru acești germeni de aspirații deosebite, activitatea studențească nu poate fi total și riguros ținută sub tutela profesorilor. În cadrul vieții universitare este loc pentru o activitate studențească mai autonomă. De aci necesitatea societăților studențești, în care să se desvolte într-o formă mai liberă această parte personală a tinerii generațiuni. În privința asta nu am decât un singur sfat: aceste societăți — oricare ar fi forma lor exterioară — să rămâie în fond ateliere de lucru. Și să nu existe graba de-a se transporta în afară ceea ce se plămădește înăuntrul lor. Acea plantă e mai vânoasă — a zis un mare cugetător al nostru — care așteaptă mai multă vreme sub pământ. Aceste societăți trebuie să fie o scenă de exerciții pentru viață, dar care nu trebuie să se confunde cu scena vieții însăși. Pe scena vieții joacă de-ocamdată alți actori. Să sperăm că în viitor vor veni actori mai talentați. Dar pentru moment cei dintâi au totuș superioritatea că au avut vreme să-și știe rolul, pe când acei pe care ni-i destină ziua de mâine, sunt încă cu rolul neînvățat. Și orice s'ar zice e preferabil actori mai mediocri, care cunosc textul, decât talente superioare care n'au avut când să-l știe, deși poate îl vor spune mult mai bine mâine.

Și-acum terminând îmi veți da voie să mă abat dela o tradiție constantă, aceia de-a se introduce într-o astfel de cuvântare inaugurală, o dare de seamă statistică asupra activității anului trecut. Am suprimat această parte, convins că ceea ce ne interesează astăzi nu sunt socotelile trecutului, ci crearea unei atmosfere pentru nădejile viitorului.

Cu aceasta îmi dați voie să declar deschis — ceea ce a binecuvântat adineauri rugăciunea reprezentantului bisericei — anul școlar 1925—1926.

I. PETROVICI



România atacată

— Scrisori pariziene —

Prima scrisoare

I.

În ziarul parizian al partidului socialist francez „Le Quotidien“ au apărut în numerile de Vineri 9 și Sâmbătă 10 Octombrie impresiile d-lui Torrès, avocatul francez care „a fost invitat“ ca apărătorul țaranilor în procesul așa zis „Tatar-Bunar“, care se judecă actualmente la Curtea marțială dela Chișinău.

Câteva obiecțiuni: dacă dl Torrès s'a angajat să apere pe țărani, de ce oare n'a rămas la Chișinău, unde după părerea d-sale țăraniile moldovenești au o deosebită nevoie tocmai de un avocat francez și mai cu seamă parizian?

Al doilea: dacă iei parte la un proces ca avocat, oare ai dreptul de a recurge în acelaș timp la ziare? Nu știu care etică și care barou în lume permite astfel de lucruri?

Însă principalul e în altă parte. Dl Torrès e anarho-comunist, și în calitate de membru al acestui partid e foarte interesat ca „procesul Tatar-Bunar“ să fie arătat lumii întregi drept rezultat al domniei românești în Basarabia, susținând că poporul moldovenesc e într'atât iritat contra românilor încât vrea să treacă sub domnia Sovietelor, și recurge la arme, la răscoală, la un „bunt“.

Judecând după afirmațiile inculpaților (pe care le găsesc în ziaarele rusești dela Chișinău) se poate deduce, că procesul dela Tatar-Bunar e rezultatul unei propagande sovietice clandestine, e o încercare bolșevică de a începe revoluția în România prin Basarabia.

Să nu uităm că „Republica moldovenească sovietică“ creiată peste Nistru, are ca scop bolșevizarea Moldovei întregi și întinderea regimului sovietic până la Dunăre. Să nu uităm, asemenea, că Basarabia pentru bolșevici e prima etapă în expansiunea lor spre Balcani.

Ne reușind cu revoluția în Basarabia, cum n'au reușit cu revoluția din Bulgaria (atentatul din catedrala dela Sofia), bolșevicii au

recurs la mijlocul lor obișnuit: au început să țipe că în Basarabia, precum și în Bulgaria, guvernele respective *au inventat* procesele revoluționare. După bolșevici se vede, că guvernele respective sunt foarte interesate să omoare cât se poate mai mulți cetățeni de-ai săi! O logică, în adevăr, bolșevică!

D. Torrès în „Le Quotidien“ se plânge în mod foarte naiv, că sosind în România fusese luat sub observarea agenților guvernamentali. Deci, ce țară înapoiată România aceasta! Dar noi suntem în stare să numim o țară și mai înapoiată în privința aceasta decât România: sunt Statele Unite. În țara aceasta — vai de dânsa! — e chiar oprită intrarea domnilor de felul dlui Torrès... E lucru foarte firesc: fiecare organism vital, — fie corpul omenesc, fie corpul unui stat, — rezistă totdeauna în fața tuturor otrăvilor. Nimic mai natural că atunci când în casa ta intră un bandit să-l supraveghezi puțin ca su nu-ți facă vreun rău.

Bine înțeles, că articolele dlui Torrès, adecă impresiile dsale redată prin pana dlui M. Solomon, au fost reproduse în ziarul sovietic dela Paris „Parijsny Vjestnic“ („Mesagerul Parizian“) care în fie care număr publică ceva injurios la adresa României.

Iată un an de zile de când ne găsim în fața unei campanii în contra României, care în cele două-trei luni din urmă s'a dezvoltat tot mai mult, din zi în zi.

Care este sensul acestei campanii? Sensul ei e dublu, dupăcum și scopul urmărit de ea are două fețe.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II.

România e singurul stat european din Orient care de opt ani de zile rezistă invaziunii bolșevice spre Balcani. România e singurul stat care apără civilizația modernă și cultura europeană de furtunile revoluției comuniste, internaționale.

Prin reforma agrară, România și-a creat o bază solidă de rezistență, și în acest punct bolșevicii au fost dela început învinși, pentrucă li s'a luat un mijloc puternic de propagandă într'o țară agrară. Noi nu putem încă să apreciem bine întregul rost al acestei reforme. Timpul ne arată însă, zi cu zi, că tocmai această reformă e garanția unei nouă vieți, unei rândueli sociale vitale.

Așa dar România a tăiat drumul bolșevismului, a oprit mersul lui la Nistru. Și acei soldați și acei ofițeri cari stau de pază la Nistru aduc un mare serviciu întregii civilizațiuni europene.

În demersurile lor în contra României, bolșevicii se folosesc de un pretext căruia i-au dat o înfățișare verosimilă, — pretextul acesta e chestia Basarabiei, care servește de mască pentru intențiunile adevărate ale guvernului sovietic.

Guvernul sovietic e o filială a „Cominternului“ (Internaționalei comuniste) care fapt s'a dovedit foarte clar la procesul lui Conradi, omorătorul comisarului sovietic Vorovsky. Cu fapte și cu cifre în mână, avocatul elvețian Auber, apărătorul lui Conradi, a arătat că și „Co-

minternul" și guvernul sovietic, amândouă se compun din aceleași persoane.

Spațiul unui articol nu-mi permite să citez pasajele respective din cuvântarea dlui Auber, rostită în fața tribunalului dela Lausanne. Inșă în stabilirea acestui fapt a stat sensul profund al procesului Conradi, care a avut un răsunet enorm în întreaga lume. Un exemplu: șeful (președintele) „Cominternului“, Zinoviev, e în acelaș timp și membru al guvernului sovietic.

Aici ne întâlnim cu un procedeu bolșevic foarte caracteristic: când „Cominternul“ nu poate să se prezinte deschis, membrii lui, deghizați în membrii „guvernului rus“, fac politica internațională submasca „naționalismului rusesc“.

O astfel de înscenare am văzut noi la conferința dela Viena în 1924, unde președintele comisiunii sovietice d. Nestinsky, internaționalistul și membru al „Cominternului“, făcea pe... naționalistul în privința Basarabiei. Această deghizare avea și un alt scop: de a demonstra în fața emigraților ruși, că guvernul sovietic apără interesele naționale ale Rusiei; unii chiar au și căzut în cursa aceasta întinsă.

Dar, iată ce zice despre „naționalismul“ sovietic un mare cunosător al chestiei bolșevice d. Alexinsky, fost membru în Duma de Stat, în volumul său „Du tzarisme au comunisme“ Paris, 1923: ... „En demandant que la Roumanie évacue la Bessarabie, les bolcheviks se parent en défenseurs du patrimoine territorial de la Russie. Mais ce n'est qu'une pose, parce que, comme nous l'avons vu, le gouvernement bolchevik dépèche la Russie sans aucune gêne: il a cédé des régions peuplées de russes à l'Esthonie, à la Letonie et surtout à la Pologne. Ce qui préoccupe le gouvernement bolchevik, ce n'est pas la sauvegarde des intérêts nationaux de la Russie, mais celle de leur propre pouvoir sur la Russie et son extension dans le monde, au moyen d'une révolution communiste internationale. Et la haine de bolcheviks contre la Roumanie s'explique surtout par le fait qu'ils considèrent la Roumanie, aliée de la France, comme un obstacle à leur expansion extérieure et comme un rempart contre la pénétration des hordes soviétiques vers les Balcans et en Hongrie“... (p. 201).

Aceste cuvinte exprimă în forma cea mai condensată și tendințele și mijloacele sovietice; complexul politicei bolșevice exterioare. Cei cari se interesează de esența doctrinei bolșeviste trebuie să-și dea seama totdeauna de rândurile citate mai sus. Le dau și în traducere românească: „Cerând ca România să evacueze Basarabia, bolșevicii fac pe apărătorii patrimoniului teritorial al Rusiei. Inșă aceasta este o atitudine falsă, deoarece precum noi am văzut, bolșevicii împărțesc Rusia fără nici o jenă: guvernul sovietic a cedat regiuni populate de către ruși Estoniei, Letoniei și îndeosebi Poloniei. Ceiace preocupă guvernul bolșevic nu e apărarea intereselor naționale ale Rusiei, ci păstrarea puterii lor asupra Rusiei și a expansiunii lor în lume prin mijlocul unei revoluții comuniste internaționale. Ura bolșevicilor în contra României se explică, mai presus de toate, prin faptul că ei consideră România, aliată cu Franța, ca un obstacol pentru expan-

siunea lor exterioară și ca o piedică pentru pătrunderea lor spre Balcani și în Ungaria“ ...

Bineînțeles, că autorul acestor rânduri, d. Alexinsky (legat cu Basarabia prin rubedenie) e omul polit. cel mai înjurat de către bolșevici.

Bolșevicii ar putea să deslețe chestia Basarabiei prin arme, prin ciocnirea militară cu România. De vreo câteva ori ei au zăngănit din sabie, amenințând cu manevrele lor în regiunile vecine cu România.

Însă două fapte îi împiedecă să recurgă la arme. Primul: încercarea războiului cu România ar însemna nu numai războiu cu România, dar ceva mai mult: invaziunea militară bolșevică în Europa. Și guvernul sovietic, care cu orice prilej țipă despre tendințele sale pașnice, recurgând la arme s'ar găsi imediat în fața unei coalițiuni puternice, și la nord și la sud, a unei coalițiuni cari s'ar creia, aș spune în mod automat, a unei coalițiuni pentru apărarea intereselor europene.

Al doilea: cu toată atitudinea lor războinică, bolșevicii nu pot să intre în războiu. Un mare cunoscător al situației militare a Sovietelor, d. Arnold Roechberg, fost aghiotant al mareșalului Ludendorff, care în special se interesează de pregătirile de război ale bolșevicilor, nu demult a descris într'un articol în jurnalul parizian „L'Eclair“ starea penibilă a armatei roșii. Comunicația sovietică e în descompunere complectă, și n'ar putea să transporte unități militare importante. Manevrele sovietice organizate în nordul Rusiei vara trecută au arătat în ce stare proastă se găsește comandamentul sovietic, cel superior ca și cel inferior. Bolșevicii s'au văzut într'o situație atât de penibilă, încât au organizat, după manevre, cursuri speciale pentru ridicarea nivelului la care se găsește comandamentul lor.

Însă principalul e, că proclamarea unui războiu ar însemna sfârșitul regimului bolșevic.

Starea interioară actuală a Rusiei, despre care bolșevicii nu spun nimic, ne dă dovezi destul de importante pentru ca să judecăm că regimul sovietic acuma e mai slab decât oricând. Răscoala din Rusia Albă (Bielorussia) pe care ziarele sovietice o descriu ca „niște turburări locale“ durează de două luni, și într'o lună de zile armata roșie a pierdut în „niște turburări locale“ douăzeci și una de mii de oameni. Aceste „turburări locale“ își au o altă numire: ele se numesc „războiul civil“.

Neputând să recurgă la arme din cauza unei situațiuni reale, bolșevicii au apucat pe calea diplomatică și au început războiul împotriva României cu alte arme: cu calomniile și insinuările de toate felurile. Acest procedeu se numește în limbajul lor „pregătirea terenului“ pentru o conflagrație viitoare, pregătirea „specială“ a opiniei publice europene.

Activitatea bolșevicilor în această direcție e ușurată cu atât mai mult, cu cât bolșevicii își găsesc un concurs prețios în partidele ruse ... antibolșevice. Acest fenomen destul de remarcabil trebuie să-l studiem. Cum s'a întâmplat, că în atitudinea lor dușmănoasă față de România, bolșevicii se găsesc alături de dușmanii lor?

Vom cerceta.

Paris, 1925 Noembrie

LEON DONICI



Propaganda bolșevică

Întreaga opinie publică dornică de pace, de liniște și mai ales de progresul isvorât încet, dar sigur, din confortabila discuțiune democratică a marilor și permanentelor principii, s'a bucurat de vrednicia agenților Siguranței noastre generale, cari nu de mult, într'o singură zi a izbutit să descopere în orașul Galați firul unui monstruos complot bolșevic și să aresteze peste cincizeci de periculoși agenți ai Internaționalei moscovite...

Dar precum lumina nu poate străluci fără să provoace firesc umbra, astfel și bucuria este întovărășită de griji legitime. Și iată de ce, cetățeanul cuminte și gospodar, tradiționalul om de bine, înțelept și răbdător, care alcătuește de veacuri unul din suporturile principale ale organizațiunii noastre de stat, se întreabă îngrijorat citind comunicatele victorioase ale oficialelor noastre, dacă tocmai descoperirile acestea din ce în ce mai dese, „ale monstruoaselor comploturi bolșevice” și arestările din ce în ce mai numeroase ale „propagandiștilor periculoși” nu dovedesc mai mult intensificarea agitațiunii subversive decât destoinicia organelor noastre de Siguranță?...

Indreptățită sau nu, grija darnicilor noștrii contribuabili are o scuză: întreaga muncă, întreaga energie, întreaga fantezie chiar cheltuită din belșug de autoritățile noastre polițienești, civile și militare, vreme de ani de zile nu a fost încă în stare să descopere pe adevărații și temușii șefi ai activității bolșevice dela noi din țară, pe misterioasele căpetenii, cari izbutesc nu numai să întrețină din ce în ce mai viu incendiul propagandei lor nocive, dar să sfideze cu o nepăsare obraznică, demnă de Terente, de Munteanu, de Tomescu și de ceilalți viitori eroi ai romanelor încă inedite ale d-lui Panait Istrate, eforturile combinate ale organelor noastre de represiune. Oricât de mari ar fi riscurile personale la cari am fi expuși, în urma acestei delațiuni, o elementară datorie patriotică ne hotărăște să sacrificăm pe altarul interesului obștesc ultimele ezitări ale unei discrețiuni încercate. Șefii propagandei bolșevice la noi în țară sunt în număr de doi. Numele

lor: criza de numerar și seceta. Locuințele lor: primul are domiciliuri răspândite în toate straturile sociale și pe întreg terenul României Mari, de la Dunăre la Tisa și la Nistru, al doilea găzduiește cu preferință la plugarii mari, mici și mijlocii din Moldova și Basarabia. Agenții lor de legătură sunt: lipsa, falimentele, necazurile de tot felul, cari cu energie îndărătnică sfârșesc prin a convinge până și pe cel mai incompetent că oricât de rău ar fi almintrelea, dar mai rău decât cum este nu poate să fie... Bolșevizmul pentru a se desvolta are absolută nevoie de atmosfera greoaie, cețoasă a indiferenței, dacă nu a nemulțumirii generale. Bulionul cel mai priincios creșterii și înmulțirii microbilor bolșevizmului se alcătuește astfel prin devalorizarea factorilor interesați la menținerea unei producțiuni ordonate. Cu cât condițiunile de producție devin mai anevoioase, cu atât crește prin eliminarea întregii categorii de producători numărul acelor cari nu mai găsesc în menținerea actualei organizațiuni de stat garantarea propășirii lor economice.

Comerciantul care din cauza lipsei de bani își vede averea vândută la un mezat dezonorant, industriașul care din cauza aceleiaș lipse de bani nu mai poate nici cumpăra nici vinde și trebuie să-și lichideze fabrica, agricultorul care tot din cauza lipsei de bani nu mai poate munci și semăna ogorul — căci sunt ridicole așa zisele împărțiri de sămânță, adică vinderea unei marfe foarte scumpe și de calitate foarte proastă, unei populațiuni agrare care nu mai are nici unelte nici vite de muncă. Toți aceștia ori cât de deosebiți, reprezintă atâția factori de producție devalorizați, și alcătuiesc atâtea victime potențiale ale epidemiei bolșevice. Sănătatea unei organizațiuni de stat este condiționată în primul rând de interesul de ordine al forțelor sale producătoare. Ori ordinea formei de producție capitalistă nu se poate menține fără o ușoară circulațiune a banilor, fără posibilitatea transformării cât mai lesnicioasă grație valorii-tip care este moneda a diferitelor sale produse, fără colaborațiunea facilă și abundentă a capitalului financiar. Producătorul trebuie să aibă bani, pentru simplu motiv că fără bani nu poate să producă. Cu cât banii se vor găsi mai ușor și mai ieftini, cu atâta producția va fi mai abundentă; cu cât banii vor fi mai rari și mai scumpi, cu atâta producția va fi mai dificilă. La noi raritatea și scumpetea banilor a atins în timpul din urmă înălțimi atât de vertiginoase, în cât contribuția lor în procesul de producție a ajuns aproape la zero. Astăzi banul foarte puțin care se mai găsește în circulație se întrebuițează în mare parte în neproductive cheltuieli de întreținere: omul vinde pe prețul de nimic mijloacele și uneltele sale de producție pentru a face față necesităților de hrană, de îmbrăcăminte, de viață. Capitalul de producție este astfel nu numai lipsit de investițiunile necesare propășirii sale, dar atacat în esența sa însăși.

Paralizarea ordinii de producție a țării prin lipsa de monedă, paralizare accentuată în Moldova și Basarabia prin seceta catastrofală din anul acesta, iată centrul de activitate subversivă și de propagandă bolșevică în România noastră, mare și întregită. Prăvăliile goale, fab-

ricele închise, ogoarele nelucrate, atâta nemăsurate jale, glăsuiește mai lămurit de cât toate ditirambele oficioaselor noastre că pe aicea au trecut hoardele pustiitoare ale lui Leon Trozki.

Sunt orbi guvernării noastre, de nu văd că în vremea aceasta de obște veselă a vinului nou, până și cârciumile sunt goale chiar în zilele de sărbătoare? Intreaga recoltă a viilor zace în crămile producătorilor sau mucezește lângă haracii, de unde nu a putut fi strânsă iarăși din lipsă de bani.

Neamul românesc nu este un popor de bețivi. Dar, ca să nu se mai veselească Românul la un pahar de must înăsprit și la o cană de vin nou, cu o fărâmiță de pastramă și cu un colț de mămăligă, este semn îngrijitor de lipsă amarnică. Și lipsa este un prost sfetnic!

Nu văd guvernării noastre realitatea întunecată, sau vor conștienți? de dragul fostei lor tinerețe „entuziastă“ și „generoasă“, să închine pe altarul doctrinei lui Karl Marx supremul sacrificiu al proletarizării Țării Românești? În cazul acesta ar trebui să isprăvească odată cinstit dezolanta și ridicola comedie, și să nu mai scurme cu un deget la Galați și cuibușoarele propagandei bolșevice atunci când ei singuri deschid cu amândouă mâinile, largi, porțile granițelor noastre armatelor nebuniei roșii.

N. LUPU-KOSTAKI

BCU Cluj / Central University Library Cluj



Costaforismul

Un cunoscut organ al democrației integrale din strada Sărindar, care se emoționa deunăzi în lungi coloane la căpătâul răposatului șampion internațional, Max Goldștein, și se ocupă azi, de-a latul unei pagini, de moartea generalisimului armatei roșii, „moldoveanul“ Frunză, publică următoarea telegramă adresată dlui C. G. Costaforu, de dulcii săi amici de peste hotare :

„Azi a avut loc în sala mare a Primăriei de la Viena o întrunire de protestare întruiva/ ororilor din Basarabia.

Adunarea salută în persoana d-voastră pe luptătorul curajos pentru drepturile omului și vă asigură de solidaritatea întregii umanități culte.“

Ilustrul pensionar al presei democratice, dl Costa-Foru, se mândrește foarte mult cu această nouă dovadă de simpatie pe care i-o aduc organizațiile din străinătate care au sistematizat cu abilitate acțiunea de ponegrire a României și însoțește publicarea telegramii de mai sus cu propriile sale comentarii, foarte edificatoare, dacă telegrama ar lăsa oarecare îndoială asupra sentimentelor ce-l animă pe acest brav fiu al blândeii României, față de țara (aproximativ) a sa.

„Interesul ce străinătatea poartă acestui proces monstru, — monstru prin numărul acuzațiilor dar și prin faptele ce debaterile lui aduc la lumina zilei, — dovedește minunatele efecte ale solidarității umane care întinde supremația Dreptății pe d'asupra granițelor dintre State.“

„Dreptatea a fost în destul de umilită și îngenunchiată până acum de Forță. A venit acum rândul Dreptății să predomine Forța.“

„Vremurile noi cer ca așa zisele „suveranități naționale“, — în numele cărora s'a vărsat atâta sânge în folosul personal al câtorva, — să se plece d'aci înainte înaintea Dreptății și Adevărului cari corespund totdeauna interesului obșteșc,“ — declară dl Costa-Foru.]

Personalitatea sălcie a dlui Cost-Foru, lipsită cu totul și de talent și de acel vioiu avânt al omului generos în convingeri, fie ele și contrare intereselor acestui neam, mărturisim că nu ne interesează prea mult. Și mai puțin ne interesează cleioasele palinodii pe care le debitează în „numele solidarității internaționale“, în chip periodic și cu o insistență de gramofon întors mereu.

Rubicondul personagiu, vă aduceți aminte de manifestările sale dela procesul lui Ion Zelea Codreanu, n'a reușit să provoace nici măcar indignare. A fost și rămâne doar hilariant în postura sa de războinic hazliu, căsnindu-se de două ori pe lună să întroneze dela înălțimea rotativelor din Sărindar, „Dreptatea“ (cu d mare) în locul „Forței“ (tot cu f mare), prin articolele sale sifonoase, „tip 1890.“

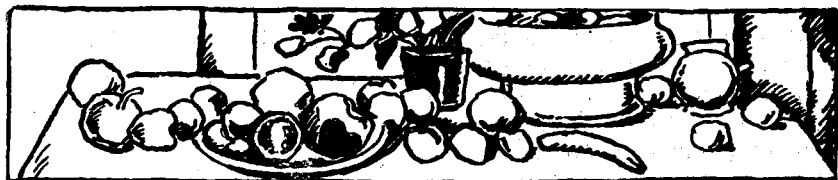
Dar dacă nu ne interesează persoana sa fără personalitate și nici scrisul său fără talent, ne oprim în fața cazului însuși, ne interesează costaforismul, ca o filoxeră alipită de șubreda plantație a opiniei noastre publice.

Costaforismul este autohtonismul (fie el și aproximativ) pus în serviciul unui consorțiu de exploatare fără legături și fără afinități cu pătura adânc românească a acestei țări.

Și dacă proaspeții comisvoiajori așezați ca niște ventuze pe spatelul acestei națiuni pot avea scuza că în vinele lor curge doar un lichid internațional și concepția lor înnoată numai în spiritul de tarabă comercială, apoi costaforismul nu poate avea nici o scuză.

Fiindcă suveranitatea națională, pe care dl Costa-Foru o pune între ghilimele, nu admite ca scuză nici inconștiența, nici sărăcia duhului, chiar dacă ar fi puse între ghilimele...

V. RUSSU-ȘIRIANU



Organizarea proprietăților

— Infăptuirea Cărților funduare în Ardeal —

Opera organizării proprietăților în fosta monarhie austro-ungară a început de mult, încă dinainte de anul 1848. Ea a fost determinată de multe și variate motive. Interese de ordin economic au reclamat mai ales o producție agricolă bogată, ceea ce nu s'a putut realiza decât prin intensificarea sistematică a producției agricole. Aceasta, la rândul ei, era condiționată de o echipare mai sistematică a proprietăților. Interese sociale au pretins, apoi, o nivelare a extremităților de întindere între deosebitele categorii de proprietăți, ceea ce nu s'a putut realiza decât prin o regulare a proprietăților. Interese fiscale și de credit, în sfârșit, cereau cu insistență o evidență mai bună a pământului, ceea ce nu se putea obține decât prin înființarea unei instituții potrivite în acest scop.

Concepția organizării proprietăților a venit din Viena. Ea s'a zămislit în cabinetul austriac, care guverna în acele timpuri în întreaga monarhie. Acolo s'a făcut începutul, acolo s'au luat dispozițiile necesare pentru realizarea acestei opere. La început, aceste dispozițiuni s'au bazat pe ordonanțe imperiale, mai târziu pe legi votate în condițiuni constituționale. Exactitatea și de multe ori extremul formalism, cu care au fost concepute aceste dispozițiuni, fac o dovadă a felului cum au înțeles cabinetele din Viena întreaga operă a organizării proprietăților. Mai târziu, după anul 1867, regimele din Budapesta luând asupra lor, guvernarea Ungariei au înțeles să continue opera începută de cabinetul din Viena aclimatizând-o și mai mult condițiunilor specifice din acea țară.

Concepția organizării proprietăților nu e, deci, de proveniență ungurească, ci austriacă, sau mai bine zis germană. Ea nu este deci o specialitate ungurească, cum susțin agrariștii unguri, ci servește ca o dovadă clară a prevederilor de guvernare ale „Ballplatz“-ului. Acestuia i se cuvine întreg meritul teoretic și practic. Ungurii la rândul lor pot să înregistreze și ei un merit, acela de a fi înțeles la timp importanța acestei opere și de a fi avut bunul simț să continue realizarea ei. Munca asiduă și sistematică pe care au depus-o regimele

maghiare de odinioară pentru realizarea ei merită să fie luată în seamă, căci în adevăr această muncă a dat rezultate foarte favorabile. Azi nu există nicio țară care să dispună de un sistem de evidențare a proprietăților mai bine orânduit ca Ungaria.

În cursul operei de organizare a proprietăților, pentru asigurarea unei evidențe potrivite a pământului a fost admis sistemul german. Principiile acestui sistem au fost luate de bază la înființarea instituției „Cărților funduare,” preconizată pentru evidența pământului în fosta monarhie. Această instituție, și azi existentă în Ardeal, e rezultatul unor lucrări bine concepute, sistematice și de lungă durată. Multele și marile servicii pe care ea le îndeplinește în viața economică au făcut ca această instituție să fie atât de adânc înrădăcinată în conștiința păturilor noastre populare din această provincie, încât e socotită chiar ca o parte integrantă a proprietății însăși.

La realizarea organizării proprietăților noastre va fi instructiv să cunoaștem în linii generale lucrările, de multeori migăloase, în ori ce caz sistematice, care au fost îndeplinite în cursul înființării „Cărților funduare” în Ardeal. Ele pot fi grupate în trei categorii și anume 1. *Lucrări pregătitoare*; 2. *Lucrări de stabilizare*; 3. *Lucrări de perfecționare*. Să le analizăm:

1. — *Lucrări pregătitoare*. — În această categorie sunt a se clasă toate lucrările necesare pentru a cunoaște situația de fapt a pământului, a proprietarului și a tuturor drepturilor ce ating pământul. Prin ingineri geometrici s'a făcut măsurătoarea porțiunilor de pământ din hotarul fie cărei comune. Fiecare porțiune a fost prevăzută cu un număr topografic. S'a făcut astfel o hartă geografică cu numere topografice în hotarul fie cărei comune. Apoi s'au constituit registrele nominale și de parcelare. Odată fixat pământul, au urmat lucrările de inventariere, sau mai bine zis de localizare. În general, toate lucrările din această categorie au avut ca scop să adune datele necesare asupra pământului, proprietarului și tuturor drepturilor ce interesează pământul, în vederea constituirii definitive a tuturor registrelor, hărților și a celorlalte documente reglementare pentru „Cărțile funduare.”

2. — *Lucrările de stabilizare*. — După terminarea lucrărilor pregătitoare au urmat în mod normal lucrările definitive. În această categorie sunt clasate, deci, toate acele lucrări cari servesc pentru stabilizarea pământului, proprietarului și hipotecilor. Pământul fiind fixat prin lucrările pregătitoare, după parcele, hartă și registre, constatată fiind persoana proprietarului la fiecare parcelă și dovedite fiind toate drepturile ce interesează pământul, a urmat procedura pentru alcătuirea așa ziselor „foi funduare”, a registrelor, a hărților, și a tuturor documentelor auxiliare. În cursul lucrărilor de stabilizare terminându-se și această procedură, a urmat autentificarea și predarea lor pentru utilitatea publică. Rezultatul tuturor acestor lucrări sunt așa zisele „Cărți funduare”.

3. — *Lucrări de perfecționare*. — În această categorie vor intra toate acele lucrări cari au fost concepute mai târziu, după înființarea „Cărților funduare”, cu scopul să adapteze cât mai bine această

instituțiune împrejurărilor, să perfecționeze cât mai mult „Cărțile funduare“ în vederea scopului să asigure o cât mai bună evidență a pământului, și astfel să răspundă cât mai temeinic ființei lor. În această categorie de lucrări sunt clasate în locul întâiu lucrările pentru transformarea „Cărților funduare“ (*Telekkönyvi Átalakítás*). În cursul regulării proprietăților, — se știe că multe parcele își schimbă proprietarul, — se schimbă și harta și chiar și parcelele în numerotarea lor, astfel încât întreg hotarul unei comune are alt aspect după, ca înainte de regulare. Interese superioare reclamă însă ca această schimbare radicală a situației să fie trecută și în „Cărțile funduare“, de oare ce altfel evidența ar deveni imposibilă. Acest scop îl servesc apoi lucrările pentru transformarea „Cărților funduare“.

✓ Tot în categoria aceasta de lucrări vor intra și lucrările pentru constituirea „Cărților fonciare“ (*Betétyszerkesztés*). Ori cât de migăloase au fost lucrările pentru înființarea „Cărților funduare“, totuși în cursul lor s'au făcut multe greșeli, mai ales la măsurătorile geometrice. Astfel, datele din „Cărțile funduare“ nu totdeauna au fost identice cu cele din realitate. Mai ales chestia întinderii a rămas confuză, de oare ce „Cărțile funduare“ nu prezintă vreo garanție pentru întinderea înregistrată în foile funduare, ceea ce a îngreuiat mult evidența față de terțe persoane. Atât interese fiscale cât și interese de o mai bună evidență au îndemnat statul să pună capăt acestei nesiguranțe. Un corectiv se impunea, și ca atare a servit „Cadastrul“, adică măsurătorile cadastrale. După terminarea acestor măsurători a urmat o procedură specifică, în cursul căreia s'au făcut „Cărțile fonciare“, cari conțin date exacte asupra situației fie cărei parcele. Ele asigură astfel o evidență perfectă.

Lucrările pregătitoare și cele de stabilizare au fost făcute pe regiuni și în deosebite timpuri, astfel și „Cărțile funduare“ au fost terminate pe regiuni, și în deosebite timpuri. În regiunile din Banat și „părțile ungurene“, cari azi corăspund Crișanei și Maramureșului, lucrările pentru înființarea „Cărților funduare“ au început încă din anul 1853. Prin ordonanța din 18 Aprilie 1853, s'a dispus aici începerea *lucrărilor pregătitoare*. Prin instrucțiunile date la 16 Septembrie 1853 s'a complectat această ordonanță și s'a reglementat până în amănunte felul lucrărilor pregătitoare. În fiecare comună s'a făcut măsurătoarea, s'au pregătit hărțile, registrele de parcele, s'au adunat toate datele necesare în vederea fixării pământului, proprietarului și tuturor drepturilor. S'a îndeplinit procedura de localizare, în cursul căreia s'au făcut toate ante-proiectele necesare.

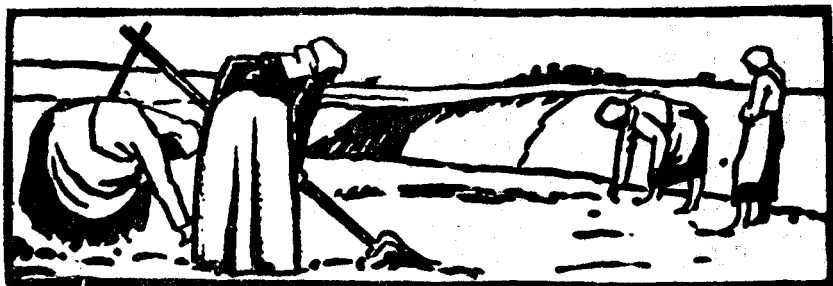
După terminarea lucrărilor pregătitoare în Banat și „părțile ungurene“, s'a dispus prin ordonanța din 26 Februarie 1855 *lucrările de stabilizare*, în cursul căreia s'au definitivat și autentificat toate registrele, hărțile și foile funduare. Iar după terminarea lor, toate lucrările au fost date prin ordonanța din 15 Decembrie 1855 în administrația organelor competente, și astfel utilității publice. Această ordonanță a reglementat și felul administrației pentru viitor.

În Ardeal, lucrările pentru înființarea „Cărților funduare” au început mai târziu. Prin ordonanța din 8 Noembrie 1867 s'a dispus aici începerea lucrărilor pregătitoare. În cursul acestora s'au îndeplinit și aici toate ante-proiectele necesare, s'au adunat toate datele și în sfârșit s'a îndeplinit procedura de localizare conform regulamentului în vigoare.

După terminarea lucrărilor pregătitoare în Ardeal, s'a dispus prin ordonanța din 17 Ianuarie 1870 începerea lucrărilor de stabilizare, în cursul cărora s'au definitivat și autentificat toate registrele, hărțile și foile funduare. După terminarea și a acestor lucrări, prin ordonanța din 15 Februarie 1870 au fost date toate lucrările organelor în drept pentru administrare și pentru utilitate publică. Această ordonanță a reglementat și felul administrației „Cărților funduare” pentru Ardeal.

ION IACOB





Expozeul ministrului nostru de Externe

— Chestiunea Basarabiei și aceea a minorităților —

Luând drept pretext o apostrofă a senatorului țărănist N. Trandafirescu, că guvernarea liberă lă a dus țara la întreitul dezastru : moral, politic și financiar, ministrul nostru de externe dl I. G. Duca, analizând situațiunea țării și găsind, ceea ce este foarte firesc din partea dsale, că situațiunea generală a țării este consolidată din toate punctele de vedere grație politicei liberale, a evitat cu multă discreție o discuțiune mai precisă, trecând la analiza situației noastre externe.

În acest domeniu, care îi este mai familiar, dl I. G. Duca a înțeles că poate mai curând să stea de vorbă cu oricine și expunerea făcută de dsa asupra situației noastre externe față de vecinii și aliații noștri, arată că România se îndreaptă cu pași siguri spre consolidarea la adăpostul căreia își va putea desfășura tot geniul ei în sud-estul Europei.

* * *

Ministrul de Externe a rezumat această politică în două cuvinte: pace și demnitate, înțelegând că prin desvoltarea și întărirea alianțelor noastre defensive se asigură cea dintâi și prin relațiuni de bună credință călăuzite de prestigiul țării, cea de a doua. Totuși, dl I. G. Duca declară, cu drept cuvânt, că nu este pe deplin satisfăcut de situațiunea externă în general și de a României în special, și anume în ceea ce privește Rusia și mentalitatea unora dintre țările învinse.

Stabilind punctul nostru de vedere față de Rusia, arătând că România este gata de a recunoaște în tot momentul guvernul sovietic și de a lega relațiuni normale cu vecinii noștri cu singura condițiune ca granițele actuale ale României să fie recunoscute fără nici-o discuțiune, — d. I. G. Ducu ar fi trebuit să aibă în acelaș timp un cuvânt la

adresa aliaților noștri din război care întârzie încă de a recunoaște alipirea Basarabiei la patria mamă.

Căci este sigur că atitudinea Rusiei în această chestiune față de noi ar fi cu totul alta și s'ar vedea cu siguranță silită să recunoască legitimitatea graniței noastre răsăritene, dacă Italia, Japonia și America ar sancționa actul internațional dela 1920.

Pe de altă parte consolidarea păcii în Balcani, prin încheierea de tratate de neagresiune și de arbitraj cu vecinii noștri, ar înlătura și a doua speranță a Rusiei — tulburările balcanice — de a agita chestiunea Basarabiei.

În această chestiune, ministrul nostru de Externe ar fi trebuit să spună lămurit punctul de vedere al României, dând astfel puțință vecinilor noștri, de a se convinge că intențiunile noastre sunt cele mai bune și că din partea noastră suntem gata oricând să procedăm la orice pas compatibil cu interesele statului nostru menit să asigure pacea în Balcani.

Este greu de crezut ca Rusia să nu înțeleagă inutilitatea agitărei chestiunii Basarabiei între ei și noi, de îndată ce ar fi pe deplin convinsă că atât marii noștri aliați cât și vecinii noștri nu le vor înlesni, nici direct nici indirect, acest joc. Momentul este cât se poate favorabil acum pentru rezolvarea definitivă a acestei chestiuni, căci avem toare drepturile ca să cerem aliaților noștri de a recunoaște hotărât că nu mai există o chestiune a Basarabiei: și avem în acelaș timp toată datoria de a face — prin tratate de siguranță în Balcani și de-a lungul frontierei rusești — ca această chestiune să înceteze de a mai fi una și pentru Rusia.

* * *

Cât privește chestiunea cealaltă, a învinșilor care nu vor să se împace cu iremediabilul, dl I. G. Duca a spus-o hotărât și nimeni în țara aceasta nu'l va dezavuă, că chestiunea revizuirii tratatelor și agitatarea chestiunii minorităților „nu vor putea să schimbe cursul istoriei“.

Revizuirea tratatelor nici nu poate fi discutată, iar rezolvirea chestiunii minorităților stă în funcție de recunoașterea drepturilor dar și a datoriilor acestora față de noi.

Ospitalitatea cea mai desăvârșită este în tradiția poporului românesc și cu mai mult cuvânt încă înțelegem ca față de minoritățile etnice care trăesc cu noi înlăuntrul granițelor românești, recunoscându-le, să ne străduim a creă acea atmosferă de înțelegere, de îngăduință și de încredere reciprocă fără de care viața unui stat ar însemna o frământare continuă care o i-ar paraliză cele mai bune și cele mai sănătoase intențiuni.

Și în această privință, declarațiunea d-lui I. G. Duca a fost în asentimentul unanim, spunând că „recunoscând drepturile sfinte ale minorităților, la rândul lor ele au datoria de a nu le transforma într-un mijloc de agitațiune pentru scopuri protivnice statului“.

Atâta vreme cât minoritățile etnice din România vor recunoaște și vor respecta așezământul nostru comun, ele se vor bucura în țara noastră de drepturile cele mai largi cu putință. În nici un caz însă această largă înțelegere a drepturilor cetățenilor țării nu se poate și nu se va transforma niciodată în slăbiciune, căci tolerarea din partea statului a oricărei mișcări centrifugale ar însemna abdicarea dela drepturile și datoriile noastre cele mai sfinte către el.

Incheindu-și expunerea clară și elegantă asupra situației externe a țării noastre, ministrul nostru de externe și-a exprimat încrederea că dreptatea cauzei noastre va sfârși prin a trece peste toate greutățile, învingându-le. Și în această privință suntem de acord cu d. I. G. Duca, cu singura nuanță că s'ar putea lucra mai mult și mai cu folos pentru grăbirea acestui rezultat.

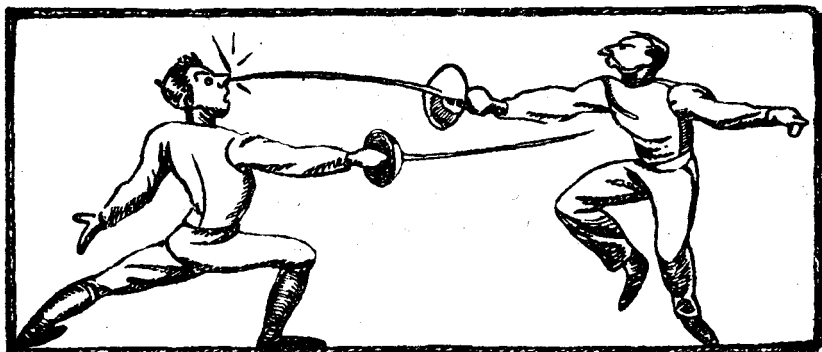
Este datoria noastră ca să lucrăm cu toate puterile noastre pentru a zădărnici uneltirile dușmanilor noștri și datoria noastră cea mai urgentă și cea mai imperioasă este de a distruge rețeaua de minciuni și de calomnii cu care aceștia au înconjurat areopagul dela Geneva.

Prin muncă și ordine în interior, prin crearea și păstrarea de relațiuni cordiale și corecte cu aliații și vecinii noștri și în sfârșit prin distrugerea propagandei calomnioase care se țese în jurul nostru, dreptatea României va triumfa cu un ceas mai de vreme.

Către acest scop trebuie să tindă toate eforturile noastre.

JACK PALEOLOGU

BCU Cluj / Central University Library Cluj



GAZETA RIMATA

In colivie...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Telegramele au dat de veste
că vreo câțiva gazetari din China,
fiind dovediți că au căutat să
ațâțe populația, au fost puși
drept pedeapsă într'o colivie de
bambu și expuși vederei publice.

*Imi place legea chinezească,
Cu-a ei ciudată strășnicie,
Chinezii știu să pedepsească:
Pottiți, vă rog, la colivie...*

*Pentru un mic șantaj politic
Pentru-o ușoară calomnie,
Chinezul, în momentul critic,
Te-a și închis în colivie!*

*In China nu se prea glumește
(Ca'n scumpa noastră Românie)
Și Grauer, când s'obraznicește
E pus frumos la colivie.*

*In închisoare toți regretă
Lumina soarelui, zglobie,
Dar închisoarea e discretă,
Mai bine e în colivie !*

*Când prinzi pe Honigman că țipă
Sau rumegă vreo infamie,
Tu să-l închizi ? E o risipă !
Duceți-l drept la colivie...*

*Ar fi o cură salutară,
In dramă ca și'n comedie,
Chiar domnu' Iorga 'n câte-o vară
S'ar odihni la colivie.*

*Atâți patroni de rotative,
Și toți bandiții de hârtie,
Ar fi depuși (ca pe stativ)
In exemplara colivie.*

*Și nu s'ar mai umfla în pene,
Nedelea-Nadler, care scrie,
Căci ne-am răsti odată: — „Nene,
„Acum te duc la colivie“ !*

*Deci, spun că presa nu se'ndreaptă
Numai cu surda teorie,
Căci Blumenberg atât așteaptă,
Să scape iar din colivie...*

IANCU PĂȘĂRARUL



INSEMNĂRI

Dinasticism cu condiții. — Dl N. Iorga s'a dus zilele trecute să mai țină un discurs și la Galați. A scris, pe drum, o tragedie istorică în cinci acte, a trimis din gara Făurei, pe o carte poștală ilustrată, obișnuitul articol din fruntea *Neamului Românesc*, și s'a oprit un ceas în frumosul port dela marginea Dunării, ca să vorbească în fața a cincizeci de amici despre situația politică.

La dreptul vorbind, cetățenii gălățeni nu așteptau cu prea multă nerăbdare noua cuvântare a fecundului dramaturg, ale cărui opinii politice, schimbătoare ca nisipul mării, nu mai miră, nu mai surprind și nu mai emoționează pe nimeni. Nimeni nu e curios să afle ce spune dl N. Iorga astăzi, fiindcă știe dinainte că mâine are să spună altceva.

Dar noi, cari ne-am luat sarcina de a urmări, nușai din ochi se înțelege, toate zigzagurile celor două jumătăți de șef ai așa zisului partid național,

ne vom ocupa, totuș, de discursul dela Galați. Aceasta cu atât mai mult, cu cât ni-se pare că am reușit să culegem din valurile de retorică ale bărbei dlui N. Iorga încă câteva perle de logică și de bun simț.

Logica, iat-o. Fostul președinte, pe atunci de unul singur, al Federației național-sociale din 1920 (cine își mai aduce aminte de ea?) a cerut și dela Galați puterea pe seama unui guvern de colaborare alcătuit dintr'o alianță național-țărănistă. Lumea se aștepta ca oratorul să-și anunțe înțelegerea, atât de mult pertractată, dintre cele două partide. Dar dl N. Iorga s'a mărghinit să declare, cu tremurătura sa de glas obișnuită, că e gata... să întindă o mână frățască partidului țărănist, dacă acesta va cădea de acord asupra unui program practic de guvernare, renunțând la anumite revendicări, irealizabile acum. Și a adăugat, că face această ofertă fiind convins (mare lucru e convingerea la om!) că și dl

Iuliu Maniu e de aceeaș opinie. Prin urmare, înțelegerea de colaborare între cele două partide nu s'a încheiat încă. Dl N. Iorga cere guvernul oferind o formulă inexistentă în timp și spațiu.

Aceasta e logica. Să vedeți acum bunul simț. La sfârșitul banchetului, căci nu se putea fără banchet, dl N. Iorga a ridicat, conform tradiției, primul său toast în sănătatea Regelui. De obicei, această închinare e o mărturisire de credință a tuturor partidelor dinastice, în care se rezumă, fără nicio reticență, fără niciun gând ascuns, atașamentul la ideea monarhică. Dar aceste manifestări cuviincioase de respect față de Coroană nu sunt făcute pentru dl N. Iorga. Incurabilul semănător de gafe și-a dat în petic și la Galați, închinând paharul pentru Regele „care înțelege” și pentru „Regele care hotărăște”. Nu pentru *alt* Rege, ci pentru *acesta*, care dacă „nu va înțelege” dorința dlui N. Iorga de a fi prim-ministru în România, și „nu va hotări” în consecință, ar putea risca să rămână fără toastul capriciosului monarhist dela Văleni.

Riscul, ce-i drept, nu e mare. E bine să se știe, cu toate acestea, că dl N. Iorga profesează dinasticismul cu condiții. Nu ne vom mira, prin urmare, dacă tovarășul de azi al dlui C. Argetoianu va amenința din nou cu revoluția... Leacul, în orice caz, îl cunoaștem.

Provocări inutile. Ne-am oprit în mai multe rânduri, fără supărare, dar cu oarecare surprindere, asupra atitudinii politice a ziarului bisericesc *Unirea* dela Blaj, arătându-ne convingerea limpede, că un organ care vrea să reprezinte interesele unei confesiuni întregi nu procedeză cu prea multă chibzuință atunci când intervine, cu patimă proprie, în lupta dintre diferitele partide din țară. *Unirea* dela Blaj

n'a priceput acest lucru. Ea n'a înțeles, că nu poate face, ca orice publicație militantă, politica partidului național, muștrând aspru pe cei cari au părăsit acest partid, câtă vreme are pretenția de a vorbi în numele unei biserici ai cărei credincioși nu pot să confunde nici un moment, fără să săvârșească un păcat de neierat, pe Dumnezeu cu d. Iuliu Maniu.

Asupra acestui capitol, neavând obiceiul să vorbim de prisos, închisese discuția. Dar iată, că avem acum de înregistrat și alte atitudini ale *Unirei* dela Blaj, care nu mai sunt politice, ci bisericești. O simplă pildă din altele multe. Inț'o comună din județul Clujului s'a sfințit de curând o biserică ortodoxă. Să vedeți cum salută *Unirea* dela Blaj, cu câtă frățească dragoste salută *Unirea* dela Blaj acest eveniment. Judecați: „Domnii dela „Reșterea” pot fi într'adevăr foarte încântați de faptul că au reușit să stințească pe seama Băznogului lor și a celor vre-o 25 familii din crângul Feiurd-Pădureni o biserică ortodoxă. Ar fi trebuit să fie însă — și aceasta le-o puteți spune fără primejdia de-a îi desminții — ceva mai modești, când e vorba de „grandiozitatea” serbărilor, cari nu numai că n'au întrecut toate așteptările, ci chiar dinpotrivă — cu toate invitările ca la nuntă ce s'au făcut pentru tot jurul — nu s'au putut împărți nici măcar „colacii” pregătiți, așa că au trebuit să fie vânduți mai apoi în licitație publică”.

Ce vă place mai mult? Ironia cu care e scrisă această provocare inutilă? Sau răutatea, atât de puțin creștină, care se citește printre rânduri? Pe noi nu ne bucură nici una nici cealaltă. Și adăugăm, că tot atât de puțin ne-ara bucura, dacă am vedea răspunzându-se, din partea celeilalte biserici surori, tot cu ironie și tot cu răutate.

Spunem aceasta ca să împiedicăm dia bună vreme orice răstălmăcire a acestor rânduri.

Simplă întrebare. — Foaia clandestină a dlui C. Argetoianu, scrisă de d. Pamfil Popescu (Șeicaru) și finanțată de meșterul Tranole dela atelierele „Grivița,” a început să publice dela o vreme încoace unele atacuri destul de curajoase la adresa presei din strada Sărindar. La început, acest lucru ne-a mirat. Numita presă, după cum știe toată lumea, e cea mai activă ocrotitoare a opoziției național-fărăniste, pe care, cel puțin în aparență o susține și gazeta de mâna stângă a fostului ministru de Interne. Pe urmă, am început să intrăm la bănuială. *Cuvântul*, (căci tot despre el e vorba) nu se răfuiește decât cu o anumită fracțiune a blumenbergilor dela București. Nu-l înjură decât pe d. C. Grauer. Pe d. Albert Honigman îl critică. Pe d. Iacob Rosenthal îl poartă în sus și în jos, chiar la masă . . .

Am binevoit atunci să ne întrebăm: pentru ce această distincțiune subtilă între slujitorii acelorșur tarabe? Am așteptat și am înțeles. *Cuvântul* crede că inspiratorul *Adevărului*, — mai bine zis proprietarul camufiat al acestuia, — e d. Aristide Blank. Prin urmare, campania violentului nostru confrate se îndreaptă exclusiv împotriva dlui Aristide Blank. De ce numai împotriva dlui Aristide Blank? E ușor de priceput.

Nu știm dacă vă aduceți aminte. Cu prilejul adunării generale de anul trecut a băncii „Marmorosch Blank,” conducătorii acestui mare institut de credit, ca să arate ce sacrificii au făcut pentru cultura românească și ce sume au jertfit pentru propaganda noastră în străinătate, au publicat prin ziare o listă amănunțită cuprinzând toate sumele de bani acordate dlui N. Iorga (apostolul neamului) pentru diferitele călă-

torii și nevinovatele plăceri ale marelui istoric. Câteva sute de mii pentru tipărirea unei cărți, vreo două milioane (nici nu e mult!) pentru susținerea Teatrului Popular, și așa mai departe. D. N. Iorga, având o altă concepție despre filantropie (dumnealui cerea mai multă discreție) s'a supărat. Supărarea dlui N. Iorga o plătește acum (iar plătește!) d. Aristide Blank.

Foarte simplu. Am mai avea, totuș, o nedumerire. Nedumerirea privește pe d. C. Argetoianu, patronul mascat al *Cuvântului*. Când cu incidentul sentimental dintre d. N. Iorga și d. Aristide Blank, fiind din firea sa extrem de cavalier, d. C. Argetoianu demisionase din consiliul de administrație al băncii „Marmorosch-Blank, în șanul căreia figura ca un fidel și bine dispus consumator. Am vrea să știm: e adevărat că d. C. Argetoianu a revenit asupra acestei demisii? E adevărat, că s'a întors (și mai fidel, și mai bine dispus) spre ghișeurile pe care le părăsise? Nu de altceva, dar ni s'ar părea nespun de amuzant, ca d. C. Argetoianu să-l încaseze, în definitiv, pe d. Aristide Blank cu mâna dreaptă, și să-i aplice, pe înfundate, câteva pumni, cu stânga. Lozinca e cunoscută. Să nu știe dreapta ce face stânga.

Așteptăm desmințirea, dar tare ne e teamă că nu se va îndura să sosească . . .

Max Goldstein și literatura. *Adevărul literar și artistic*, care e o publicație foarte sensibilă la anumite emoții, se arată nespun de îndărjit împotriva noastră pentru că n'am reușit să ne înduioșăm (realitatea e că nici n'am făcut eforturi prea mari) în fața sinuciderei prin foame a asasinului Max Goldstein. Cu o stăruință într'adevăr talmudică, în foala beletristică de Sâmbătă a d-lor C. Grauer și Kalman Blumenfeld, pe care o in-

grijește șabăsoimul d. M. Sevastos (pentru că patronii sunt puțintel cam analfabeți), între două schițe de Șolăm Alechem și trei glume traduse din idiș, ni se cenzurează fiecare atitudine și ni se trece la catastif fiecare abatere dela adevărata democrație. (Ale cărei table legale au fost depozitate pentru totdeauna în redacțiile din str. Sărindar.) Deci, complectă noastră indiferență în fața sicriului scumpului dumnealor Max are nevoie de o severă infierare... literară și artistică. Cine putea s'o execute mai conștiințios decât anexa săptămânală de acest soi a *Adevărului* cotidian?

Pe noi nu ne miră indignarea *Adevărului literar și artistic*. Max Goldstein nu era de-al nostru, era dintre ai săi. Odiosul asasin, care avea pe conștiința sa, — dacă se poate pomeni despre ea când e vorba de un asemenea ucigaș fără remușcări, — sfârșitul sângeros al câtorva cinstite vieți românești, a fost ridicat de curând, într'un manifest comunist, la treapta de martir a proletariatului. Moartea lui a fost salutată cu pietate de Sovietele dela Moscova, care au aranjat cu acest prilej o duiosă solemnitate funebră. Acolo s'a schițat o emoționantă pomenire despre activitatea remarcabilă de atentator a răposatului, iar „tov.”-ul A. Dobrogeanu-Gherea, răsfațatul protejat al presei din strada Sărindar, fugit de curând peste Nistru, a făcut, în deplină cunoștință de cauză, apologia bombei dela Senat.

Cum nu era să se rânduiască și *Adevărul* dlor Kalman Blumenfeld și C. Crauer, cu suplimentele lui cu tot, în șirul acestor neîmpăcați vrășmași ai burgheziei românești? Prudenții antreprenori ai tiparului bucureștean nu merg. se înțelege, până la atentat. Pentru aceasta se cere, totuși, un oribil curaj, pe care nu-l posedă orice honigman. Ei încurajează însă gestul

și își rezervă plăcerea de a-l justifica, după ce s'a făptuit.

Prin urmare, nu ne înțelegem. Noi nu tremurăm de indignare și nu cerem să se facă o grabnică anchetă pentru a se vedea, dacă s'au depus toate rugămințile pe lângă bietul Goldstein, acest mielușel al umanității, care, cine știe? ar fi putut să fie convins în cele din urmă să nu mai refuze ciorba din închisoare... Pentru această lipsă de umanitate a noastră, *Adevărul literar și artistic*, în dulce tovarășie de idei cu asasinii, ne anunță solemn că ne detestă.

Ii mulțumim. Nici noi nu dorim altceva.

D. Csicsó minte! — Corpurile voluminoase se mișcă deobicei mai încet. Cu silceta sa de plesiozaur de dinainte de potop, d. Csicsó Ștefan Pop contrazic e politicește această regulă fizică, fiindcă se mișcă pe întreaga suprafață a României, dela Oradía la Caracal și dela Bazargic la Hârlău, parcă ar fi un mic animal cu cili vibrători... Deunăzi, d. Ștefan Csicsó Pop s'a transportat în târgul Bujor (județul Covurlui) unde a vorbit țărănilor din Urleni, Măstăcani și Puțuchioaia despre sacrificiile făcute de dumnealui pentru unirea Ardealului cu vechiul Regat.

N'am avea nimic de zis împotriva acestor turnee, și dinspre partea noastră d. Pop Ștefan Csicsó se poate lăuda liniștit. Nu ne vom duce la rândul nostru pe urmele lui, ca să lămurim pe țărani lesne /increzători din Puțucheni, Măstăcani și Urleni (ce nume predestinat pentru oratorii partidului național!), citindu-le discursurile de devotament către guvernul maghiar, cu care a contribuit d. Csicsó Pop Ștefan la unirea Ardealului cu vechiul Regat.

Antedeluvianul personaj nu se mulțumește însă numai să se laude pe sine, ci jicnește cu minciuna lui sfo-

răitoare cele mai curate personalități ale luptelor noastre din trecut. Așa de pildă, cu o îndrăsneală de adevărat pachiderm politic, a avut obrazul să spună că el, Csicsó, a prezidat la 1 Decembrie 1918 „adunarea națională dela Alba Iulia a poporului ardelenesc” în care s’a proclamat unirea cu vechiul Regat.

Ei bine, n’au răposat încă toți aceia cari au fost de față la 1 Decembrie 1918 la adunarea dela Alba Iulia! Și n’au putut să uite atât de repede figura senină și demnă a lui Gheorghe Pop de Băsești, acela care a prezidat în realitate memorabila adunare. O fi fost și d. Ștefan Pop pe-acolo, — tot ce se poate... Dar acesta nu e un motiv să umble prin lume gătit cu podoabe șterpelite de prin criptele morților.

Nu-i așa?

Povestiri cu tâlc. — Este titlul unei broșuri atrăgătoare, datorită dlui Gh. Tulbure și cuprinzând o seamă de istorioare pe cât de interesante ca subiect pe atât de potrivite pentru cetitor. Din fiecare povestire se desprinde o virtute, un gând curat sau o faptă bună. Citirea acestei broșuri e astfel mai mult decât o lectură plăcută: e un prilej de bucurie și de reculegere sufletească pentru orice om, chiar și pentru cel mai cult intelectual. Când ai terminat cărticica, te simți mai senin și mai bun, ai impresia că te-ai plimbat printr’o lume curată. Broșura e închinată mai ales tineretului din școli și cetitorilor dela afară. E în adevăr hrana cea mai sănătoasă ce trebuie dată sufletelor de astăzi, atât de zăpăcite și otrăvite de atmosfera anarhică din zilele noastre. Dl Gh. Tulbure, distinsul nostru colaborator, pune în vedere o serie întreagă de astfel de cărticele folositoare pentru mulțimile dela sate, pe care le va tipări pe rând, în colaborare cu

alți iubitori ai țărâniei sub numele de: „*Biblioteca populară a Crișurilor*”. Il felicităm pentru acest gând bun și li dorim deplin succes pe acest teren atât de însetat de muncitori pricepuți.

Reviste care mor. — Două publicații literare începute cu un laudabil avânt, pe care le-am urmărit și noi cu o îndreptățită simpatie, au încetat din viață în mijlocul unei inexplicabile indiferențe. Abia dacă pe ici pe colo am auzit câteun cuvânt de regret. Cele două reviste au răposat aproape fără necrolog.

Niciuna din ele nu merita acest sfârșit. *Gândirea* rezistase, cu scurte pauze și cu vacanțe impuse, aproape patru ani încheiași. Înfațișându-se într’o impescabilă estetică tipografică, reușind să adune în jurul ei câteva frumoase talente tinerești, călăuzindu-se de un inteligent eclectism, *Gândirea* fusese primită cu destul interes și părea să fie citită îndestul pentru a nu se teme de un brusc și injust deces. Cealaltă, *Mișcarea Literară*, isbutise să fie, cu adevărat, o bună revistă de critică și informație literară, cu numeroși colaboratori și cu un material foarte bogat și variat. Aveam impresia că răspunde unei necesități reale a lectorului român.

Ne-am înșelat. Acum trebuie să căutăm o explicație a acestor dureroase dispoziții. Să nu fie oare în stare publicul cititor din România să întrețină în Capitala țării nicio revistă literară? Suntem condamnați, pur și simplu, să ne mulțumim numai cu *Universul Literar* al răposatului Luigi Cazzavilan, condus astăzi de dl N. Iorga, admirabilul său succesori, și întreținut din fărâmiturile cari cad dela masa unui mare ziar cotidian? Să fie o repercusiune a crizei de orientare, care a cuprins delarăsboi încoace, mișcarea noastră culturală în întregimea ei?